

С Т А Н О В И Щ Е

на проф. д-р Пламен Митев, преподавател в Исторически факултет

по процедурата за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 2.2. История и археология (Нова балканска история-Централна Европа и Балканите XVII-XIX век) за нуждите на Исторически факултет

(ДВ, бр. 103 от 27 декември 2016 г.)

Доц. дин Иван Христов Първев е единственият кандидат в обявения от Софийския университет „Св. Климент Охридски” конкурс за „професор” по професионално направление 2.2. История и археология – Нова балканска история (Централна Европа и Балканите XVII-XIX в.), в който участва с една монография, 24 студии и статии (половината от които са в сборници и списания на чужд език) и 2 рецензии.

Предложената за конкурса продукция представя доц. дин Иван Първев като ерудиран, прецизен, търсещ и модерно мислещ специалист в областта на новата балканска история. Тематичният диапазон на неговите научни интереси обхваща различни и все важни (както дискуссионни, така и слабо проучвани) проблеми от миналото на Европейския югоизток – от преосмисляне на вече написаното и изреченото по т.нар. Източен въпрос, през културната и политическа история на Балканите след османските завоевания, до зараждането и развитието на европейската идея в българското общество през XVIII-XX в. Изследванията на доц. Първев се отличават със задълбоченото познаване на вече постигнатото от родната и от чуждата историопис (вкл. и на най-новите научни публикации по съответния проблем), с използването на нови или пренебрегвани досега документални свидетелства, със стремеж към извеждане на ясни и обосновани изводи и оценки. Характерно за трудовете на доц. Първев е открояването на взаимовръзките между отделните събития и процеси не само в балкански, но и в по-общ европейски контекст. Показателни в това отношение са текстовете, посветени на политиките на Виена и Петербург през XVIII и XIX в. спрямо Високата порта или пък аналитичните наблюдения за обвързаността на

българската история с централноевропейските страни. Все в същата посока внимание и признание заслужават и удачните обяснения на феномена „езикова матрьошка”, с който доц. Първев илюстрира разликите в развитието на книжовния език на българите в пределите на Османската империя и на българите-католици в земите на Хабсбургите.

Сред по-значимите приноси на доц. Иван Първев трябва да се отбележат и неговите аргументирани констатации за появата и налагането на понятието „Балкани”, за значението и характера на руските военни манифести, за периодизацията на европейско-османските отношения, за еволюцията в стратегическите доктрини на Русия и Австрия/Австро-Унгария спрямо Османската империя през XVIII и XIX в., за приликите и отликите в разбиранията на управляващите кръгове в двете империи за съдбата на отделните балкански народи, за характера на военните конфликти в балканския регион. Следейки израстването и утвърждаването на доц. Първев като учен, винаги съм се впечатлявал от неговия усет към новото, към различното, от желанието му да привнесе в родната историография най-доброто като опит и като методика от големите европейски историографски школи. Като примери ще посоча усилията на доц. Първев да разкрие ролята на географския фактор или на природните явления, видяни като поличба, в политическата история на стария континент. Ярکو доказателство за уменията да се потърси пресечната точка на микроисторията с „големия” исторически разказ за сблъсъка между кръста и полумесеца е изровената от прахта на времето лична орисия на Мустафа Алиоглу - млад мюсюлманин от първата половина на XVIII в., приел протестанството и преобразил се в офицера от пруската армия Лудвиг Щайнман. Широкият обхват на научните дирения на доц. Първев се потвърждава и от обстоятелството, че с присъщия си професионален подход той коментира еднакво компетентно както „имперския патриотизъм” на поданиците на Хабсбургите през XVIII в. или пък промяната в публичните представи на европейците за „Турчина” от „наследствен враг” в „екзотичния ориенталец”, така и някои фактори, влияещи върху външната политика на САЩ през XX в., или пък използването на информационните технологии в съвременните исторически дирения.

Редом с публикациите си, доц. Иван Първев е съставител и на четири тематични сборника, три от които са отпечатани в чужбина. И четирите сборника, породили засилен интерес сред специалистите проучващи миналото на Европейския югоизток, включват материали от международни научни конференции по теми от балканската история, организирани през последните години от Софийския университет с активното

участие на Иван Първев. В качеството си на научен редактор той има безспорни заслуги и за запознаването на по-любознателната и изкушена от хуманитарното познание читателска аудитория у нас с три много популярни и качествено подготвени книги из областта на европейското странознание („История на Германия. От старата империя до обединена Германия” на Дитер Раф, „Дания. От наченките до наши дни” на Йорг-Петер Финдайзен и „Кратка история на Австрия” на Стивън Белър).

Атестат за научната активност на доц. Иван Първев е неговото включване в различни наши и международни изследователски проекти. Инициатор е за създаването на Центъра за регионални изследвания и анализи към Исторически факултет на СУ. Под негово ръководство Центърът реализира успешно поредица от международни научни конференции и кръгли маси, организира четения на видни чуждестранни гост-лектори, осъществи ползотворни за Университета контакти с водещи европейски научни и университетски звена в областта на балканистиката и националната сигурност.

Като съществен акцент в творческата биография на доц. Иван Първев ще открие и неговата професионална кариера като преподавател. С годините, доц. Първев се утвърди като един от авторитетните факултетни лектори, ползващ се с признание не само у нас, но и в чужбина, където е канен и за участие в съвместни изследователски екипи и за изнасяне на публични лекции в областта на новата балканска история. В продължение на два последователни мандата (2007-2015 г.) той беше ръководител на катедра История на Византия и балканските народи и допринесе за укрепването на бакалавърската специалност „Минало и съвремие на Югоизточна Европа” и на магистърското обучение в катедрата.

Процедурните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение са спазени. Кандидатът отговаря и на всички допълнителни изисквания предвидени в Правилника на Софийския университет за заемане на съответната академична длъжност, което ми дава основание убедено да препоръчам на Уважаемото научно жури да избере доц. дин Иван Христов Първев за „професор”.

проф. д-р Пламен Митев

София, 16. 04. 2017 г.

